

Ігор БАБ'ЮК,

*директор Буковинського
центру виборчих технологій*

УЧАСТЬ НЕДЕРЖАВНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРОЦЕСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Вже тривалий час точиться дискусія на різних державних рівнях щодо потреби розвитку громадського сектору в Україні. Чи потрібні в країні така велика кількість громадських організацій? Можливо достатньо двох-трьох організацій, які ініційовані державою (для прикладу, як це було в період розвинутого соціалізму) і як то кажуть «і ефекту в роботі органів державної влади буде більше і дошкуляти незрозумілими діями будуть менше».

Частина державних мужів, на жаль, і досі так думають і не готові до справжньої співпраці з неурядовими організаціями...

Для чого, для прикладу громадські організації втручаються у справи державні і не аби як «заважають виконувати держслужбовцями їх посадові обов'язки»?

Насправді ж, країна, яка прагне досягнути економічного розвитку, хоче позбавитись від корупційної корозії, врешті-решт декларує себе як «суверенна демократична соціальна правова держава», в якій постійно говорять про прагнення до європейського співтовариства із відповідними цінностями, повинна сприяти розвитку громадянського суспільства де не останню роль відіграють саме неурядові (в т.ч. громадські) організації.

Досить часто у наших держслужбовців викликає подив інформація про те, що європейські урядові інституції фінансують громадські організації, що здійснюють моніторинг діяльності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування. Проте це звичайна європейська практика, коли владна інституція хоче прозорих взаємовідносин із громадськи-

ми структурами, коли органи влади зацікавлені в налагодженні постійного зворотного зв'язку: що саме говорять про владу її громадяни, як оцінюють її дії. І отримують таким чином досить великий спектр інформації про власну діяльність. І це, як показує європейська практика, досить ефективний інструмент співпраці.

Громадський моніторинг – це комплекс заходів, які проводяться як з ініціативи громадських організацій, так і на замовлення органів державної влади. Громадський моніторинг проводиться за попередньо визначеними кількісними та якісними показниками (узгодженими перед проведенням моніторингу).

Моніторинг може проводитись за трьома напрямками (але цим не обмежується):

1. Аналіз діяльності (в т.ч. використання коштів) органів виконавчої влади на підставі звітів відповідних структурних підрозділів. Співставлення звітів із запланованими заходами, ефективність використання коштів та реалізації запланованого.

2. Поширення інформації про діяльність органів державної влади серед місцевих ЗМІ

та інших інформаційних ресурсів. Відповідність інформації, що подається громадськості реально проведенням заходам.

3. Експертне (або ж соціологічне) опитування громадськості щодо оцінювання якості проведених заходів, доступу громадськості до інформації та прийняття управлінських рішень.

Громадський моніторинг надає можливість здійснювати незалежне оцінювання діяльності органів виконавчої влади, окремих керівників та посадових осіб відповідних структурних підрозділів. Таким чином при прийнятті управлінських рішень можливе усунення від суб'єктивних суджень, оцінювань, прийняття кон'юнктурних рішень.

Ще один аспект співпраці з неурядовими інституціями – це неформальна громадська освіта державних службовців. Коли громадська організація, виявляючи недоліки в діяльності службовців, не карає, не критикує, а намагається спільно з тими ж службовцями виправити ці недоліки. Інструментами такої неформальної освіти можуть бути: організовані круглі столи на гостру тематику, тренінгові програми, будь-які спільні практичні дії, видання методичної та інформаційної літератури (в тому числі буклети, листівки плакати тощо).

Причому потрібно зазначити, що така неформальна освіта проводиться громадськими організаціями без відриву від виконання своїх службових обов'язків.

Теми за якими проводять освітні заходи громадські організації досить різноманітні:

- що таке належне урядування (good governance)?;
- підтримка громадських ініціатив (проектна діяльність, соціальне замовлення тощо);
- побудова міжсекторної співпраці (влада – бізнес – громада);
- як сприяти участі громадськості у прийнятті виконавчих рішень (громадське обговорення, громадські ради, громадські ініціативи, громадська експертиза тощо);
- проведення незалежного громадського моніторингу діяльності органів влади;
- інформування громадськості тощо.

Освітні заходи, які проводять громадські організації, насправді є трансформаційними (тобто такі, що змінюють спосіб мислення). Тому в такій державі, в якій громадяни дійсно прагнуть до змін, така неформальна громадська освіта є досить і досить ефективною. Більше того, така освіта не потребує значних бюджетних витрат, адже в більшості випадків така неформальна освіта відбувається або на громадських засадах, або фінансується з боку міжнародних донорських організацій в рамках реалізації просвітніх проектів.

Громадська освіта також сприяє становленню сталого розвитку як територіальних громад, так і регіонів в цілому. Адже, якщо місцева влада спільно з громадськими організаціями знаходить спільні шляхи залучення додаткового, не тільки фінансового, але й людського потенціалу, то це виводить регіон, а відповідно і всю країну, на якісно новий щабель розвитку.

Ще одним актуальним напрямком співпраці громадських організацій і органів влади може бути спільна участь у формуванні якісної державної кадрової політики. Враховуючи передовий досвід європейських країн щодо розвитку громадянського суспільства, в якому недержавні структури задіяні в розбудові державної політики, постає нагальна потреба у якомога тіснішій співпраці органів державної влади з українськими громадськими організаціями щодо формування кадрового резерву державної служби. Тому можна сміливо пропонувати спільні кроки щодо покращення державної кадрової політики України, зокрема:

1. Залучати громадські організації до спільних заходів з проведення щорічного стажування активістів недержавних громадських організацій (не тільки молодіжних) в органах державної влади із наступним занесенням їх кандидатур до кадрового резерву відповідних структурних підрозділів органів державної влади;

2. Використовувати громадські організації в якості волонтерських (допоміжних) структур при впровадженні діяльності відповідних підрозділів органів державної виконавчої влади та органів місцевого самовря-

дування (із визначенням чітких завдань щодо реалізації державної політики – в соціальній, культурній, економічній тощо галузях). Це надасть можливість підвищувати кваліфікаційний рівень громадських активістів, що перебувають в кадровому резерві відповідних підрозділів органів державної влади, залучати їх в якості експертів, залучених спеціалістів на заходи (наради, колегії, семінари тощо).

3. Долучати лідерів громадських організацій до кваліфікаційного оцінювання державних службовців, в тому числі при прийнятті на роботу, а також при формуванні оціночного висновку щодо професійної придатності (чи непридатності) відповідного державного службовця.

4. Використовувати навчальні розробки (рекомендації, пропозиції) громадських організацій при формуванні навчального плану центрів підвищення кваліфікації державних службовців.

5. Формувати базу експертів (з громадського, наукового середовища), яких можна було б долучати до неформальної (громадської) освіти потенційних працівників державної служби, що сприятиме покращенню кадрової політики в Україні.

Проте, на жаль, в громадському секторі змушені констатувати той факт, що в українських владних коридорах, де залишився стійкий пострадянський душок, овіяний корумпованими традиціями (підкуп, хабарництво, кумівство, телефонне право тощо) співпраця НГО з органами влади, м'яко кажучи, дає малий ефект. А відповідно і сприймають поки що, громадські організації такими, що заважають державним

службовцям у виконанні їх посадових обов'язків.

Більше того, частина державних службовців навіть не дотримуються тих процедурних норм українського законодавства, які повинні були б сприяти розвитку громадянського суспільства, публічності влади, її відкритості перед громадськістю, бажанні досягти європейського рівня розвитку (це і ЗУ «Про інформацію», «Про звернення громадян», «Про місцеве самоврядування», «Про державні адміністрації» тощо).

Звичайно, можна багато говорити про те, що в Україні заплутане та досить суперечливе законодавство, що буцімто влада корумпована більше наверху ніж на місцях (то ж бо завжди згадуємо що «риба гниє з голови»). Але наші державні мужі, забувають про головний принцип розвитку людства: що самоусвідомлення змін, а також зміни які відбуваються в нас самих і викликають загальні перетворення, які проводяться на місцях, та й в державі в цілому (як це не парадоксально). Що саме тоді відбувається трансформація свідомості, коли ми готові слухати, вчитися, змінюватись і змінювати інших. Саме тоді відбуватимуться справжні перетворення.

Не хочеться, щоб в Україні відбувались процеси, які призводять до соціальних потрясінь, коли застосовується принцип «верхи не хочуть, а низи не можуть». Все ж сподіваємося, що це відбуватиметься еволюційним шляхом через власні поступові перетворення із використанням всіх наявних інструментів розвитку громадянського суспільства.

СТАТИСТИКА, ФАКТИ, ПОДІЇ

Коріння краю об'єднує покоління буковинців

КОРІННЯ КРАЮ
СОЦІАЛЬНИЙ ПРОЕКТ

У приміщенні обласного академічного музично-драматичного театру зібралися представники різних поколінь аби поспілкуватися про власну історію. За підтримки управління у справах сім'ї, молоді та спорту, управління культури, Головного управління освіти і науки обласної державної адміністра-

ції відбувся святковий захід «Коріння краю», приурочений 70-річчю утворення Чернівецької області. Це благодійний соціальний проект, мета якого – перекинути міст між історією та сьогоденням, об'єднати покоління буковинців, пригадати всі ті визначні імена, які дала Україні і світу Буковина, а також відкрити нові таланти. В програмі імпрези відбулося нагородження почесних жителів області, відзначення кращих учнівських дослідницьких робіт.